

The Venice Charter

*translated
in*

UKRAINIAN

UKRAINIEN

ICOMOS National Committee using this version:

Ukraine

МІЖНАРОДНА ХАРТІЯ ЩОДО ЗБЕРІГАННЯ І РЕСТАВРАЦІЇ МОНУМЕНТАЛЬНИХ ПАМ'ЯТОК ТА МІСЦЬ ЇХНЬОГО ЗОСЕРЕДЖЕННЯ

Другий Міжнародний Конгрес архітекторів та технічних фахівців в галузі монументальних пам'яток історії, Венеція, 1964. Прийнято ICOMOS у 1965 році.

Передавачі духовного заповіту минувшини - монументальні творіння народів - відіграють у сучасному житті роль живих свідків багатовікових традицій. Людство, з кожним днем дедалі більш усвідомлюючи єдність своїх цінностей, розглядає їх як спільну спадщину і солідарно визнає свою відповідальність перед наступними генераціями за її охорону та свій обов'язок передати їм цю спадщину в усім багатстві її автентичності.

Саме тому необхідно, щоб на міжнародному рівні було спільно визначено і сформульовано провідні принципи щодо зберігання і реставрації монументальних пам'яток, надаючи при цьому кожній країні можливість дбати про втілення цих принципів в межах власної культури та власних традицій.

ВИЗНАЧЕННЯ

СТАТТЯ 1

Під поняттям монументальної пам'ятки історії розуміють як окремі архітектурні твори, так само й місця їхнього зосередження в міському чи сільському довіллі, що містять свідчення певної цивілізації, певної фази значного еволюційного процесу або певної історичної події. Це поняття розповсюджується не тільки на видатні твори, але й на скромні творіння, які з часом набули культурної значущості.

СТАТТЯ 2

Зберігання і реставрація монументальних пам'яток складають дисципліну, що звертається до всіх галузей науки та техніки, які можуть сприяти вивченню та охороні монументальної спадщини.

МЕТА

СТАТТЯ 3

Зберігання і реставрація монументальних пам'яток спрямовані на охорону їх не тільки як творів мистецтва, а й як свідчень історії.

ЗБЕРІГАННЯ

СТАТТЯ 4

Зберігання монументальних пам'яток вимагає насамперед постійного догляду за ними.

СТАТТЯ 5

Суспільнокорисні функції монументальних пам'яток завжди сприяють їхньому зберіганню; подібне призначення, отже, вважається бажаним, але при цьому не можна змінювати ані планування, ані декору будівель. Виходячи саме з цих обмежень, слід передбачити і дозволяти такі зміни, що їх потребує еволюція функцій та звичаїв.

СТАТТЯ 6

Зберігання монументальних пам'яток передбачає й зберігання обрамлення, що не порушує масштабу монументальної пам'ятки. Якщо існує традиційне обрамлення, воно зберігається, а все нове будівництво, всі знесення та всі перетворення, які могли б змінити співвідношення об'ємів та кольорів, забороняються.

СТАТТЯ 7

Монументальну пам'ятку не можна відділити від історії, свідком якої вона є, та від середовища, в якому вона розташована. Отже, переміщення монументальної пам'ятки цілком або частково можна допускати лише у тих випадках, коли цього вимагає охорона монументальної пам'ятки або коли це виправдано міркуваннями значних національних інтересів чи інтересів міжнародного співтовариства.

СТАТТЯ 8

Скульптурні, малярські або декоративні елементи, що становлять невід'ємну частину монументальної пам'ятки, не можна відділяти від неї, за винятком тих випадків, коли цей захід є єдиним засобом забезпечити зберігання згаданих елементів.

РЕСТАВРАЦІЯ

СТАТТЯ 9

Реставрація є заходом, характер якого відзначається специфічними особливостями. Метою реставрації є збереження та унаочнення естетичних й історичних цінностей монументальної пам'ятки, а ґрунтується вона на шанобливому підході до старовинної субстанції та автентичних документів. Вона закінчується тоді, коли починається гіпотеза; щодо таких гіпотетичних відтворень наздогад, то вся робота по доповненню, необхідність якої визнано з естетичних чи технічних міркувань, має вирізнятися в архітектурній композиції і носити відбиток нашого часу. Археологічні та історичні дослідження монументальної пам'ятки завжди передують реставрації і супроводять її.

СТАТТЯ 10

У тих випадках, коли виявляється, що традиційна техніка не підходить, укріплення монументальної пам'ятки може бути здійснено за допомогою будь-якої сучасної техніки зберігання та будівництва, чия ефективність доведено науковими даними і гарантовано практичним досвідом.

СТАТТЯ 11

Слід шанувати гідні внески всіх епох у створення монументальної пам'ятки, бо осягнення єдності стилю не є метою реставрації. Якщо будівля містить кілька нашарувань з різних епох, розкриття якогось нижчого шару є виправданим лише в надзвичайних випадках та при умові, що елементи, які усуваються, малоцікаві, що композиція, яка постає при цьому, становить вельми цінне історичне, археологічне або естетичне свідчення, яке збереглося, як вважається, у задовільному стані. Оцінка згаданих елементів та рішення про їхнє усунення не можуть залежати лише від автора задуму.

СТАТТЯ 12

Елементи, якими мають замінитися втрачені частини, повинні гармонійно включатися в загальну композицію, в той же час відрізняючись від оригінальних частин, аби реставрація не призвела до фальсифікації документа мистецтва та історії.

СТАТТЯ 13

Доповнення не є припустимі, якщо при цьому належним чином не враховуються усі цікаві частини будівлі, її традиційне обрамлення, рівновага композиції та зв'язки з навколишнім середовищем.

МІСЦЯ ЗОСЕРЕДЖЕННЯ МОНУМЕНТАЛЬНИХ ПАМ'ЯТОК

СТАТТЯ 14

Місця зосередження монументальних пам'яток мають становити предмет особливого піклування з метою охорони їхньої цілісності і забезпечення їхнього санірування, упорядкування та повернення їхніх достоїнств. Здійснюючи зберігання і реставрацію цих місць, належить керуватися принципами, викладеними у попередніх статтях.

РОЗКОПКИ

СТАТТЯ 15

Розкопки повинні здійснюватись згідно з науковими нормами та за "Рекомендацією, яка визначає застосування міжнародних принципів щодо археологічних розкопок", прийнятою UNESCO у 1956 році.

Слід забезпечувати підтримання упорядкованого стану руїн, а також необхідні заходи щодо зберігання та постійного захисту архітектурних елементів її виявлених предметів. Крім того, слід здійснювати всі заходи, які сприяли б розумінню сутності розкритої монументальної пам'ятки, не перекручуючи при цьому її змісту.

Проте будь-які відтворення треба виключити а рпоі, залишаючи єдину можливість вдатися до анастїлозу, тобто відтворення композиції з існуючих, але розчленованих частин. Сполучні елементи повинні завжди розпізнаватися та становити мінімум, необхідний для забезпечення умов зберігання монументальної пам'ятки і відтворення зв'язності її форм.

ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА ПУБЛІКАЦІЯ

СТАТТЯ 16

Роботи, що виконуються у зв'язку зі зберіганням, реставрацією та розкопками, завжди повинні супроводжуватись складанням докладної документації у вигляді аналітичних та науковознавчих звітів, ілюстрованих малюнками та фотографіями. Там же повинні бути зафіксовані всі етапи робіт по розкриттю, укріпленню, відтворенню композиції та сполученню її елементів, а також технічні та художні елементи, ототожені в ході робіт. Ця документація має зберігатися в архіві певної державної установи і надаватися у розпорядження дослідників; рекомендовано її публікацію.

Міжнародну Хартію щодо зберігання і реставрації монументальних пам'яток підготувала комісія у складі:

П'єро Гаццола (Італія), Голова
Раймон Лемер (Бельгія), Доповідач
Х.Бассегода Нонель (Іспанія)
Луїш Бенавенте (Португалія)
Джордже Боскович (Югославія)
Хіросі Дайфуку (UNESCO)
П.Л. Де Врієзе (Нідерланди)
Харальд Лангберг (Данія)
Маріо Маттеуччі (Італія)
Жан Мерле (Франція)
Карлос Флорес Маріні (Мексик)
Роберто Пане (Італія)
Якуб Павел (Чехословаччина)

Поль Філіппо (Міжнародний Центр з вивчення питань зберігання та реставрації культурного надбання)
Віктор Піменталь (Перу)
Харольд Плендерлейт (Міжнародний Центр з вивчення питань зберігання та реставрації культурного надбання)
Деоклечо Редіг де Кампос (Ватікан)
Жан Соньє (Франція)
Франсуа Сорлен (Франція)
Еустакос Стікас (Греція)
Гертруда Тріпп (Австрія)
Ян Захватович (Польща)
Мустафа С. Збісс (Туніс)